

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi päästökauppalain ja energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Ympäristöministeriö korostaa, että päästökauppadirektiivi on tärkein EU:n laajuinen ohjauskeino päästöjen vähentämisessä EU:n ilmastotavoitteiden mukaisesti vähintään 55 prosentilla vuoteen 2030 mennessä ja edettäessä kohti EU-tason ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi päästökauppadirektiivin asianmukainen toimeenpano on siten erittäin tärkeää.

Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin asioihin luonnoksessa hallituksen esitykseksi:

Luonnoksen pääasiallista sisältöä sekä ehdotuksen tavoitetta kuvaavien osioiden mukaan ehdotuksessa on kyse ensisijaisesti lakiteknisistä selkeytyksistä ja sääntelyn täsmennyksistä. Ympäristöministeriö kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan yli 95 prosenttia kestävää biomassaa polttoaineena käyttävien laitosten osalta ehdotettu sääntely pohjaa direktiivin toimeenpanon mahdollistamaan kansallisen liikkumavaran käyttöön, mikä olisi syytä todeta selkeästi ehdotuksen pääasiallisessa sisällössä ja sen tavoitteissa.

Samalla ympäristöministeriö korostaa ja pitää positiivisena sitä, että koska päästökaupasta poissuljettavien laitosten fossiilisen polttoaineen (ml. muut polttoaineet, jotka eivät täytä kestävyyskriteerejä) poltosta syntyvät päästöt siirtyvät tilastoitavaksi päästökauppasektorilta taakanjakosektorille, kasvaisivat ehdotetun muutoksen myötä taakanjakosektorin päästöt vähemmän kuin ilman ehdotuksen mukaista sääntelyä.

Ympäristöministeriö myös korostaa, että vaikka päästökaupan soveltamisalan ulkopuolella olevat laitokset eivät raportoi päästötietojaan Energiavirastolle, laitokset ovat ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan lupa-, ilmoitus tai rekisteröintivelvollisia toimintoja. Laitoksia koskee ympäristönsuojelulainsäädännössä tai lupapäätöksessä annetut raportointivelvoitteet sekä mittauksista ja tutkimuksista säädetty. Toiminnanharjoittajien tulee raportoida esimerkiksi päästötiedot ja tiedot käytetyistä polttoaineista sähköisen ympäristönsuojelun tietojärjestelmän valvontaosan (YLVA) kautta vuosittain helmikuun loppuun mennessä. Laitoksen vastuuvalvoja tarkastaa ja hyväksyy tiedot. Ympäristönsuojelulain 210 §:n mukaan toiminnan päästö- ja tarkailutiedot sekä ympäristön laatu tiedot ovat julkista tietoa eli Energiavirasto voisi tarvittaessa ja erityisesti epäillessään, että jonkin laitoksen päästöt ylittävät 95 %:n rajan, selvittää laitosten päästötiedot myös YLVA-raportointijärjestelmää hyödyntäen.

Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esitysluonnoksessa ei olla käsitelty sitä, miten päästökaupan soveltamisalan ulkopuolelle siirtyminen vaikuttaa vaatimuksiin osoittaa biomassan kestävyys. Ympäristöministeriö pitäisi tärkeänä, että hallitusten esitystä täydennettäisiin kuvauksella mihin lainsäädäntöön kestävyys osoittaminen perustuu, millaisia laitoksia se koskee ja millaisilla laitoksilla ei olisi velvollisuutta kestävyys osoittamiseen. Lisäksi tulisi arvioida onko riskiä sille, että kestävyyskriteerit täyttämättömän biomassan käyttö lisääntyisi.

Ympäristöministeriö toteaa, että tämän hetkisen tiedon mukaan komissio tekee vuoden 2025 aikana päätöksen vuoden 2026-2030 taakanjakosektorin päästökiintiöiden kiinnittämisestä. Taakanjakosektorin päästöjen laskenta perustuu kasvihuonekaasupäästöinventaarion kokonaispäästöjen (ilman LULUCF) ja yleisen päästökaupan (ETS1) päästöjen erotukseen. Yli 95 % kestävää biomassaa käyttävien laitosten siirtyminen päästökaupan ulkopuolelle tai takaisin päästökauppaan vaikuttavat osaltaan taakanjakosektoriin. Kyseisten laitosten siirtäminen päästökaupan ulkopuolelle kasvattaa jossain määrin taakanjakosektorin päästöjä. Kuinka tämä otetaan huomioon päästökiintiöiden laskennassa jaksolle 2026-2030 on edelleen epäselvää ja riippuu sovellettavasta laskentametodiikasta.